

Asia: VN/6629/2018; YM033:00/2018

Ehdotus valtioneuvoston asetukseksi maa-ainesjätteen hyödyntämisestä maarakentamisessa

Yleiset kommentit asetusluonnoksesta ja muuta huomautettavaa

Tähän voitte kirjoittaa yleiset kommentit asetusluonnoksesta ja/tai muuta huomautettavaa

Asia: VN/6629/2018; YM033:00/2018

Ehdotus valtioneuvoston asetukseksi maa-ainesjätteen hyödyntämisestä maarakentamisessa)

Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua käsiteltävästä asiasta ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Kuntaliiton lausunto asetuksesta yleisesti

Asetuksen mukainen menettely tulee olemaan vapaaehtoinen ja rekisteröintiviranomaisena tulee olemaan ELY-keskus. Valvontaa ei ole asetuksessa määritelty. Hyödyntäjän velvollisuus on raportoida vuosittain ELY-keskukselle. Valvontatoimivalta tulee ympäristönsuojelulaista (YSL) ja jätelaista. Valvonta tulee olla ELY-keskuksella yksiselitteisesti. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle tulee kuitenkin lähettää tiedoksi ilmoituspäätökset.

Kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset valvovat ja rakennusvalvonta tarvittaessa luvittaa ns. pilaantumattoman maa-aineksen jatkokäyttöä. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on lupa- ja valvontaviranomaisen myös alle 50 000 tonnin maa-ainesjätehyödyntämisessä ja loppusijoittamisessa, jos sitä ei voi asetuksen mukaisesti rekisteröidä. ELY-keskukselle on MASA-ilmoitusmenettelyn myötä siirretty toimivaltaa kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta. Kunnalle tulee silti jäädä asiantuntemus ja resurssit hoitaa jäljelle jäävät maa-ainesten hyödyntämisasiat. Kuntien ympäristönsuojelu-viranomaiset joutuvat lisäksi jo nyt käytännössä valvovaan MASA-

asetusta vastaavan MARA-asetuksen ilmoitusmenettelyä ELY-keskuksen puolesta, koska ELY-keskuksella ei ole resurssia valvoa paikallisesti pienehköjä maa-aines- ja jätetäyttöjä. Niinpä todennäköisesti kunnat tulevat käytännössä valvomaan myös tätä asetusta. Valvontamaksua kuntien ympäristönsuojeluviranomaisilla ei ole kuitenkaan mahdollisuus näistä kerätä.

YSL:n 32 §:n 2 momentista seuraa, että jos toimintaan on ympäristölupa, kun MASA-asetus tulee sovellettavaksi, ympäristölupa raukeaa. Tällöin toiminnanharjoittajan ei tarvitse tehdä ilmoitusta, vaan ELY-keskus rekisteröi toiminnan omasta aloitteestaan ja ilmoittaa siitä viipymättä toiminnanharjoittajalle. Ilmeinen ongelma on, että jos tuollaisia ympäristölupia tällä hetkellä on, ne on annettu kuntien ympäristölupaviranomaisten toimesta. Rekisteröinnin taas tekee ELY-keskus, jolla ei välttämättä ole tarkkaa tietoa kuntien myöntämistä luvista.

Asetuksen luoma epävarmuus hyödynnettävien maa-ainesten laadusta on ongelma. Ainesten käyttökelpoisuudesta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä vastaa jätteen hyödyntäjä ja valvontaa ei käytännössä tehdä lainkaan. Kaivamattoman maa-aineksen haitta-ainepitoisuuksien määrittelyssä ja tutkimustarkkuudessa on käytännön syistä aina epävarmuutta ja maamassoja kaivettaessa tulee vastaan yllätyksiä. Näiden materiaalien sijoittaminen ilman viranomaisvalvontaa pelkällä rekisteröinti-ilmoituksella sisältää riskejä siitä, että suuriakin pitoisuuksia orgaanisia haitta-aineita sisältäviä maamateriaaleja sijoitetaan ilman vaikutusten arviointia ja ympäristöviranomaisten valvontaa.

Uudessa asetusluonnoksessa ei kiinnitetä riittävästi huomiota hyödyntämispaikan soveltuvuuden arvioimiseen. Eli pelkkä maa-aineksen puhtaus ei sinällään riitä hyötykäyttökelpoisuuden osoittamiseksi, vaan myös hyödyntämispaikan on oltava tarkoitukseen soveltuva. Hyödyntämispaikan soveltuvuutta olisi hyvä tarkentaa kriteerein ja velvoittaa hyödyntäjä selvittämään ne ennen maa-ainesten käyttöä.

Ohjeistuksen tarve on ilmeinen. Kuntaliitto ehdottaa, että toimintatapojen yhtenäistämiseksi asetusta täydentämään valmistellaan ohjeistus, jossa ohjeistetaan maa-ainesten jäteluonteen arviointia (milloin maa-aines on jätettä ja milloin ei), sekä ohjeistetaan esimerkein missä tilanteissa 1) asetus ei tule sovellettavaksi, 2) asetusta sovelletaan ja 3) hyödyntämiselle on haettava ympäristölupaa.

Jätteen määrittely perustuu EU-säädöksiin ja se sitoo Suomeakin. Jatkossa voisi olla tarkoituksenmukaista uusiokäytön edistämiseksi selvittää, olisiko mahdollista ja millaisissa tilanteissa tai millaisin kriteerein (esim. varastopaikan vakuus) pilaantumattoman maa-aineksen suunnitelmallinen, lyhytaikainen välivarastointi hyödyntämiskohteiden selvittämisen ajaksi olisi mahdollista ilman, että maa-aineksesta tulisi jätettä. Jätteenkäsittely-toiminnalle on ympäristönsuojelulain mukaan pakollista asettaa vakuus. Ilmoitusmenettely ei vakuutta edellytä, vaikka menettelyllä mahdollistetaan maa-ainesjätteen varastointi kolmen vuoden ajaksi. Riskinä on, että varastointipaikasta voi muodostua pysyvä maa-aineskaatopaikka ilman asianmukaista vakuutta.

Kuntaliiton pykäläkohtaiset ehdotukset

4 §: Kohdat 2) ja 3) Pilaantumattoman maa-aineksen ja maa-ainejätteen määrittely pitää olla yksiselitteinen. Nyt määritelmät ovat vaikeasti ymmärrettäviä ja jätelain perusteella tehtyjen tulkintaohjeiden kanssa ristiriitaisia. Asetusluonnoksessa ei selkeästi määritellä keskeisiä maa-ainejätteen jäteluonteen määrittelyyn liittyviä termejä. Erityisesti täsmentämistä vaatii pilaantumattoman maa-aineksen sekä pilaantumattoman maa-ainejätteen määrittelyt.

5 §: Tutkimustarvealueen määritelmän voisi nostaa 4 §:n määritelmiin ja tarvittaessa tarkennetaan määritelmää. Sen jälkeen 5 §:n 1 momentin voisi muuttaa kuuluvaksi seuraavasti:

Tutkimustarvealueelta kaivettava tai kaivettu maa-aines on tutkittava ennen sen tässä asetuksessa tarkoitettua hyödyntämistä maa-aineserittäin liitteen 3 mukaisesti.

Em. muutos selkeyttäisi uuden määritelmän ymmärtämistä ja omaksumista.

Kuntaliitto ehdottaa tarkennettavaksi 2 momenttia seuraavasti:

Tämän asetuksen mukaisissa maarakentamiskohteissa hyödynnettäväksi tarkoitettu asetuksen soveltamisalaan kuuluva maa-ainejäte on luokiteltava pilaantumattomaksi maa-ainejätteeksi tai haitallisia aineita sisältäväksi maa-ainejätteeksi.

6 §: Pykälän 1 momentin 7 kohdassa voisi pohtia peittovaatimusten yhtenäistämistä MARA-asetuksen vaatimusten kanssa. 8 kohtaan voisi lisätä, että pilaantumaton maa-ainejäte peitetään tai päällystetään tarvittaessa maarakennuskohteen tarkoituksenmukaisella pintarakenteella. Ei liene tarkoituksenmukaista, että pilaantumaton maa-ainejätettä peitetään ns. neutraalisella, puhtaalla maa-ainekselle, jos se ei ole teknisesti ja kohteen vaatimusten mukaan tarpeellista.

7 §: Rekisteröinti-ilmoituksesta on käytävä ilmi hyödynnettävän materiaalin laadunvalvojan yhteystiedot. Laadunvalvoja on asetusluonnoksen mukaan keskeinen toimija hyödyntämisessä.

Rekisteri-ilmoituksessa on esitettävä maarakentamisen tarkoitus, pelkkien teknisten suunnitelmien esittämisestä ei välttämättä käy ilmi rakentamisen varsinainen tarkoitus ja tarve materiaalien hyödyntämiselle.

8 §: Mikäli tuleva asetus mahdollistaa hyödyntämisen orgaanisten haihtuvia ja helposti kulkeutuvia haitta-aineita sisältävien sekä haisevien maamassoja osalta, pitäisi viran-omaisella olla oikeus hylätä rekisteröinti siinä tapauksessa, että toiminnasta katsottaisiin olevan haittaa ympäristölle tai vieressä oleville toiminnoille

9 §: Loppuraportti on toimitettava tiedoksi myös maa-alueen omistajalle ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle YLVA-järjestelmän kautta tai muuten sähköisesti.

taulukko 2: Asetusluonnoksen mukaan haitallisia aineita sisältävä maa-ainesjäte saa sisältää enintään 20 painoprosenttia ja pilaantumaton maa-ainesjäte enintään 10 paino-prosenttia palakooltaan alle 150 mm betoni- ja tiilijätettä tai muuta vastaavaa maa-ainekseen luontaisesti kuulumatonta vedessä kellumatonta ainesta, jota ei luokitella vaaralliseksi jätteeksi.

Asetusluonnoksesta tai perustelumuihistiosta ei käy tarkemmin ilmi, onko muun jätteen osuutta ja jätteen laatua pohdittaessa huomioitu muiden jätejakeiden sisältämät haihtuvat yhdisteet ja niistä mahdollisesti aiheutuvat hajuhaitat ja terveysriskit.

Marko Nurmikolu

Tuulia Innala

Hanna Kemppainen

lakimies

Erityisasiantuntija Yhdyskuntatekniikan asiantuntija

Suomen Kuntaliitto

Kommentit pykäliin

2 § Soveltamisala

-

3 § Soveltamisalan rajaus

-

4 § Määritelmät

-

5 § Maa-aineksen tutkimustarve ja jäteluokittelu

-

6 § Jätteen hyödyntämistä ja siihen liittyvää väliaikaista varastointia koskevat vaatimukset

-

7 § Rekisteröinti-ilmoitus

-

8 § Jätteen hyödyntäminen ja maarakentamisen kesto

-

9 § Raportointi

-

Kommentit liitteisiin

Liite 1 Asetuksen soveltamisalaan kuuluvat jätteet -maarakentamisessa hyödynnettävät maa-ainesjätteet

-

-maa-aineksen tai maaperän kiinteyyksessä käytettävät jätteet

-

Liite 2 Haitallisten aineiden kynnysarvot ja raja-arvot sekä hyödynnettävän jätteen muut laatuvaatimukset - taulukko 1

-

-taulukko 2

-

- muut laatuvaatimukset

-

Liite 3 Jätteen laadunvarmistus

-

Nurmikolu Marko
Suomen Kuntaliitto ry